

A TUDOMÁNY, AZ IPAR ÉS A BANKOK ÖSSZEFOGÁSA

Hat város, hat innovációs park

— Az ország hat városában, tudományos körzetében kezdődött meg innovációs parkok szervezésének előkészítése — hallottuk a hírt azon a szegedi sajtótájékoztatón, amelyet a közelmúltban tartott meg az Ipari Minisztérium és a Biotechnika Rt.

A továbbiakban elmondották: Szegeden még 1984-ben alakult meg a Biotechnika Részvénytársaság, amely alapját képezheti az innovációs park kifejlődésének. Debrecenben az idén, október 31-én írtak alá keretmegállapodást gazdasági társaság létrehozásáról. Budapesten a közeljövőben várható ilyen fordulat. Később Veszprémben, Borsodban, illetve Szekszárd—Paks térségében is követik majd a példájukat.

Az újságolvasó kissé bajban van már az elnevezéssel, hiszen a hasonló jellegű, külföldről származó híradásokban találkozott már ipari park, tudományos (technológiai) park, novum park stb. fogalommal is. Ám könnyű elkerülni a fogalomzavart, ha megállapodunk abban, hogy az ipari parkon többnyire olyan előkészítést, infrastruktúra hálózattal (víz- és gázvezeték, villany- és telefonhálózat stb.) ellátott területet értünk, amelyeket — a megyék iparosítása során — gyakran kialakítottak a városok határainak, hogy odacsalogassák a gyár- vagy telephely építésére vállalkozó vállalatokat.

A HÚZÓ IPARÁGAKBAN

Az innovációs park minőségileg más, több ennél. Előzményei külföldre nyúlnak vissza, hiszen az USA-ban, Nyugat-Európában és Japánban már az elmúlt 5—15 évben létrejöttek ilyen társulások, technológiai park stb. néven. A legismertebb példája ennek az amerikai, kaliforniai Szilícium-völgy, ahol az USA elektronikai iparát alapozták meg.

Bár minden bizonnyal nálunk is különbözőek lesznek a elnevezések, a lényeg ugyanaz: e parkok létrehívásában a tudomány, a felsőoktatás, az ipar, a fejlesztési célokra szakosodott kereskedelmi (innovációs) bankok kötnék egymással szövetséget.

Ezért csak olyan ipari központokban alakulhatnak ki ilyen intézmények, amelyek egyetemi városok is egyben, ahol különböző kutatóintézetek találhatóak. (Magától értetődik, e parkok munkájában az MTA regionális központjai is részt vesznek.) Szegeden például az MTA Biológiai Központja, s a József Attila Tudományegyetem, Debrecenben az MTA Atommagkutató Intézete s a Kosuth Lajos Tudományegyetem, a fővárosban a Budapesti Műszaki Egyetem, Veszprémben a Vegyipari Egyetem és több kutatóintézet, Szekszárd—Paks pedig mindenekelőtt a Paksi Atomerőmű nemzetközileg is ismert tudományos és szakemberbázisára építik a munkájukat.

További sajátosság, hogy elsősorban az úgynevezett húzó iparágakban (elektronika, mikroelektronika, számítástechnika, biotechnológia, gyártás-automatizálás, mérés-technika, gyógyszer-, illetve vegyipar, anyagtudományok stb.) törekednek gyors fejlesztésre. A cél az, hogy olyan találmányokkal, szabadalmakkal és más szellemi termékekkel jelenjenek meg, amelyeket szívesen fogad a hazai és a világgazdaság. Az alapvető célok közé tartozik az is, hogy a csúcstechnológia színvonalát megközelítő termékekkel a megszokott időnél jóval előbb gyártsa az ipar, hiszen csak így lehet az átlagosnál nagyobb nyereséget elérni.

ÁLLAMI TÁMOGATÁSSAL

Szocialista államunknak már azért is ragaszkodnia kell a sikert ígérő kutatási-fejlesztési programokhoz, mert e parkok megalapítása, tevékenységük kibontakoztatása állami támogatást is igényel. A Szegedi Biotechnika Rt. például azért tud biotechnológiai ipari nagylaboratóriumot építeni 200 milliós beruházással, mert maga mögött tudhatja az Ipari Minisztérium, az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság anyagi segítségét.

A támogatás sajátos formája, hogy a különböző bankok — Állami Fejlesztési Bank, Technova Bank

BT, Innofinance Pénzintézet stb. — az innovációs társulások tagszervezeteként, számottevő összegekkel „szállnak” be e vállalkozásokba. Sokat nyom a latban a helyi erő mozgósítása is, a debreceni társulás vállalatai — Magyar Gördülőcsapágó Művek, a Medisor, a Biogal Gyógyszergyár és a Tungsram hajdúböszörményi gyára is kisebb-nagyobb alaptőkével vesz részt a vállalkozásban.

Az állami támogatás jele az is, hogy — az Ipari Minisztérium kezdeményezésére — a közelmúltban megalapították az innovációs parkokat koordináló tanácsot. E bizottság — amely az Iparpolitikai Tanács szakmai testületének tekinthető — tagjai között található több minisztériumi munkás magas beosztású vezetője, számos egyetemünk rektora, fejlesztési bankunk és kutató intézetünk igazgatója, továbbá más személyiségek. A koordináló tanács a jelen időszakban mindenekelőtt az innovációs parkok megalapítását előkészítő munkákban fejt ki tevékenységét.

VÁLLALATSZERŰ GAZDÁLKODÁS

Mindenki azt várja az innovációs parkoktól, hogy — az alapozást követően, vagyis néhány év elteltével — önfenntartóvá váljanak. Vagyis bármi legyen is a nevük, vállalatszerű gazdálkodást folytassanak, amelyben a nyereség válik a legfőbb értékmutatóvá. „Nemcsak” a népgazdasági érdekek kívánják így, hiszen e parkok működését segítő pénzügyi intézetek, a saját tőkéjükkel társuló ipari vállalatok csak akkor boldogulhatnak, ha a befektetésük megtérül.

A még 1984 őszén alapított szegedi Biotechnika Rt. példája azt igazolja, hogy ez a cél néhány „türelmi év” után valóban megközelíthető, illetve elérhető. A szegediek felfigyeltek például arra, hogy szinte minden kórházban más típusú edényeket használnak az orvosok vérvételre, vizeletvizsgálatra és más hasonló, diagnosztikai célra. Műanyagból készült, egyszerű, szabványosított edénycsaládot alkottak meg, amelyet ugyancsak tipizált kis konténerben tárolnak. Az Egészségügyi Minisztérium örömmel üdvözölte a kezdeményezést, egy műanyag-feldolgozó szövetkezet pedig hamarosan megkezdte a sorozatgyártást, amely várhatóan jól jövedelmez majd a Biotechnika Rt.-nek.

A Biotechnika Rt. egyébként csak szerény kiterőnek tekinti az edénycsalád megalkotását, amely — amint a sajtótájékoztatójukon elmondták — megalapozza az anyagi biztonságot, s lehetővé teszi számukra, hogy biotechnológiai témájú kutatásokra, fejlesztésekre összpontosítsák az erőfeszítéseiket. Arra számítanak ugyanis, hogy később majd e kutatások eredményeiből, illetve gyors ipari alkalmazásából származik a fő jövedelmi forrásuk.

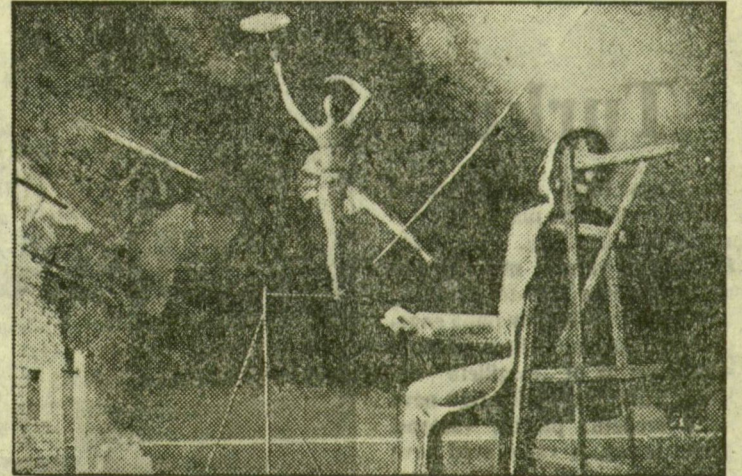
NEM TERMEL, KÖZVETÍT

Az innovációs parkok szakértői aláhúzzák: helyesen tették a szegediek, hogy nem vállalkoztak a már említett edénycsalád gyártására, hiszen az ezzel járó teendők — anyagbeszerzés, a termelés megszervezése, értékesítés stb. — elvonta volna a figyelmüket a kutatási-fejlesztési munkáktól. A vállalatszerű gazdálkodás nem egyenlő azzal, hogy e parkok termelő vállalatokká váljanak, sokkal hasznosabb, ha közvetítő szerepet játszanak a tudomány és az ipar között.

A Biotechnika Rt.-nek egyébként már Tatabányán és Budapesten is van részlegük. Húsz főfoglalkozású, szakképzett, saját kutató foglalkoztatnak, nem beszélve a velük szerződött külső-kutató-fejlesztő bázisokról. Mintegy 40, a biotechnika tárgykörébe tartozó kutatási témán dolgoznak, s már a külföldi partnerek érdeklődését is felkeltették. Tudományos igényességű, szakmai együttműködési ajánlatot kaptak tőlük.

A társulás életében új szakaszt nyit majd a biotechnológiai ipari nagylaboratórium, amely várhatóan 1988-ban készül el.

MAGYAR LÁSZLÓ

KÓKA FERENC: AZ ÉLET APOTEÓZISA

TAKÁTS GYULA

És benne mint nagyító alatt

*Oly sima és tiszta ez a csend,
mint ablakkeretben az üveg.
És benne mint nagyító alatt
kitérít a titkát a világ,
akár egy metszett óriási sejt.*

Színek és helyek

PÁLYÁK A PÁLYÁN

Egyik éjszaka felriadtam. Sokáig nem jött álom szememre. A régi szegedi futballpályák jutottak eszembe. Hogyan s miért, legelőször a felsővárosi. Akkoriban — harmincas évek második, negyvenes évek első fele — még a SZFIE birtokolta. Ha nem tévedek — bár előfordulhat —, ez a Szegedi Felsővárosi Ifjak Egyesülete volt, annak idején fogalom. Talán ezért is van, hogy mindmáig megőrizte az emlékezetet.

Egy nyári kora délután képe villan föl. A körtöltéssel szemközt még áll a régi fatribün. Ott szorongunk néhány százán. Lent a pályán leventebemutató. Alaki, majd fegyveres gyakorlatok. Végül a — vaktöltényes — géppuskatűz ellenében előrekúszó terepszínű alakok.

Az esemény fényét növeli, hogy jelen van — a díszpályában — a budapesti olasz nagykövetség katonai attaséja. Az első eset életemben, hogy olasz katonát látok. Talán ez rögzíti alakját memóriámban oly élességgel, hogy ma is pontosan emlékszem minden részletre. Hízásra hajlamos, de még jó erőben lévő, napbarnított férfi. Hullámos fekete hajjal. Remekül szabott egyenruhájú szürkékkel. Mellén kitüntetéseket garmadája. Mintha egy szívárványhid darabkáját lopta volna valaki oda a zubbonyra. Mikor udvariás taps köszönti, feláll, meghajtja magát, szembefordulva a publikummal. Mennyivel más, mint a németek — ez jutott akkor eszembe.

Aztán egy másik kép — immár az ötvenes évek derekáról. A Belgrádba utazó magyar válogatott megáll Szegeden egy edzőmérkőzés erejéig. Az aranycsapat. Nem csoda, ha a hétközi edzőmeccsre zsúfolásig telik a Tiszaparti stadion. Egyikünk Grositsra kíváncsi, a másik Bozsikra. De legtöbben a csatárookra. Budai—Kocsis—Hidegkuti—Puskás—Czibor. Igen, itt van Őcsi is. Szegedi őrzője ezúttal egy, a „kettőből” ez alkalomra az egybe” avanszált half, egy szőkecsarna jogászgyerek. Piócafént tapad a világsztárra, üti, vágja, rúgja, ahol éri. Őcsi egy darabig fékezi magát, aztán elveszti a türelmét. „Törleszt”. Végül Sebes Gusztáv bácsi — a nagyobb bajt elkerülendő — lehívja a pályáról... Másnap mindenki a szőke jogászgyerekről beszél. A korzón ujjal mutogatnak rá az emberek, összesúgnak mögötte a gimnazista lányok: „Ez rugdosta a Puskást”. Hja, kérem, a meghíresedés útjai igen különbözőek. Ki úgy lesz híres, hogy, ki meg úgy, hogy... A jogászgyerek később eltűnt a foci nagy sülyesztőjében. Talán az is hozzájárult ehhez, hogy Puskás ötvenhatban elhagyta az országot. Jogászgyerektől nem volt kit rugdosni. A sors útjai, bizony, igencsak kiszámíthatatlanok.

Újszeged. A Temesvári (ma: Odesszai) körúton, egymással átellenben az UTC és a SZAK-pálya. Negyvenhatban vagy negyvenhétben az egyik UTC-játékos — ha jól vélekszem, Burkus — játékosborzoló hírt jelentett meg a Délmagyarban. Vagy ötvenen sereglettünk össze a csütörtöki edzési napon, „próbajátékra”. Húszónk maradt benne a rostában. Az egyesület igazolványképet csináltatott rólunk a Rudolf (ma: Roosevelt) téri fénypécsnél. Persze fekete-fehér csíkos UTC-mezen. Egy példányt mi is kaptunk a fotóból, a másik játékosigazolványunkba került. Belőlem halfot akartak faragni, az akkori játékfelfogás szerint — tizenegy, tizenöt esztendősen. A fedezet vigyázott az ellenfél összekötőjére, ha kellett, védekezett, ha nem, támadásba dobta társait. Afféle huszonkettes csapdája volt ez a poszt. Jóval nagyobb tehetség szükségeltetett volna hozzá, hogy ki lehessen tűnni, a szürke átlagon felülemelkedve. A fekete-fehér dresszes fotó viszont ma is megvan. Mikor rápillantok, egy másodpercre újra az öltözőben vagyok, nehéz izzadságszagban. Cipőfüzés közben hallgatjuk az edzői utasításokat, miközben kintől besűrődik a meccsre éhes szurkolók moraja.

Nagy ritkán a SZAK-pálya cerberusaival álmodom. Fáradhatatlanul őrizték a körüti bejáratokat. Egyikük-másikuk él még. Ha olykor összetalálkozom vele, még mindig magamon érzem szűrés pillantását, szinte várom, hogy odébbzavarjon. Mikor bent elkezdődött a meccs, úgy éreztük, mint akit kizártak a paradicsomból. Ludas, Szabó, Gyuris, Kakuszi, a később Diósgyőre távozott remek centerhalf. No és a feledhetetlen csatársor: Bog-nár, Gaáz, Vörös, Harangozó, Nagy. A kamaszkor mitológiája. Mikor Nagy Antit néhanapján megpillantottam — szokásos fröccse mellett üldögélve — a Tiszavirág zónázóban, többször is szerettem volna elmondani, mit is jelentett ő akkoriban számunkra. Ő volt a legendás balszélső, a remek cselek, elfutások, fífkás beadások nagymestere... De valahogy sosem került sor rá. Gondoltam, hát akkor inkább megírom.

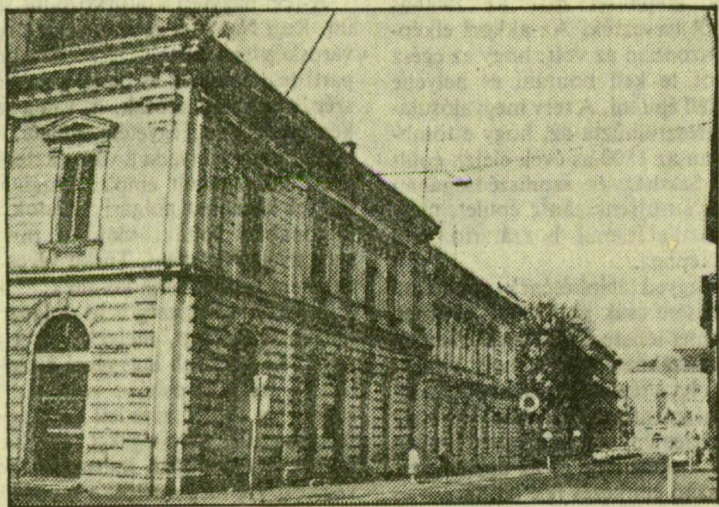
A SZATE vezetői úgy határoztak, hogy — negyvennégyben — a Szabadság térről áttelepítik pályájukat az Alsóváros és a vasuti töltés közötti úres térségre. A pályavaátón egy szentesi csapat volt az ellenfél. Aznap nagyon ment a foci a Kurca-partiaknak. Két számjegyű eredmény született. Gaál Sanyi barátommal — tizenhárom esztendősen — együtt írtuk a tudósítást édesapja Dél Sportja nevezett orgánumbába. (De kéne most is egy ilyen lap!) Igencsak nekieresztettük a tollat, úgyhogy lett dolga a szerkesztői ceruzának is. S habár Sanyi bácsi rajongásig szerette fiát, a terjedelmi arányokkal is tökéletesen tisztában volt. S végül a szerkesztői megfontolás diadalmaskodott.

A következő meccsre már nem került sor. Az új SZATE-pálya beleke-reült az amerikai szőnyegbombázás vonzkörébe. Telis-tele lett bombatöltésc-ekkel.

PAPP ZOLTÁN

Szeged műemlékei

56. VICTOR HUGO UTCA

A hetes számú ház falán elhelyezett „védett városkép” tábla vonatkozik az utca páros oldalának egyemeletes házsorába is.

A 2-es számú erkélyes sarokház bejárata igényes kiképzésű lépcsőházba vezet. Építésével az „Egresi Péter ismeretlen örökösök” gondnokát bírta meg az árvaszék. Építési engedélyt 1887 júniusában kértek, lakhatását 1888 júliusában engedélyezték.

A 4-es számú ház bejárata a Deák Ferenc utcából, szép öntöttvas korlátú, alacsony lépcsőházzal. Az építésre 1887 májusában öv. Kresztics Balázsné és Nedelkovits Milánné Nádor utcai lakosok kértek engedélyt, 1888 júliusában kaptak rá lakhatást.

A 6-os számú ház szintén Deák Ferenc utcai bejárattal. A figurális díszű házat Juranovits Ferenc 1891-ben építette a Braunfeind ház helyére, melynek erkélyéről Kossuth szolt Szeged népéhez. Az eseményt megörökítő márványtáblát az új tulajdonos, Juranovits kezdeményezésére 1894-ben helyezték el.

A 8-as számú ház a „Régi Európa szálló”, melyet Krausz Mór építtetett 1882-ben. Az 1955-ben emeletráépítéssel megemelt épületet sorozatunk 42. részében (Klauzál tér 9.) ismertettük.

A 2-es, 4-es számú házak helyén lévő háztömböt Letzter 1872-es fényképeről ismerjük. Itt a nagyvízkor a régi Kigyó utca és házsorának egy része állt. A Palánk 213 „Kresztics Balázs öv.” és a 216—7 alatt „Egresi Péter öv.” voltak a tulajdonosok.